

# Z cizích revuí.

ST. CHRISTOPHORUS, seš. 10, říjen 1936.

Kampfwagen und Abwehr während des Weltkrieges. (Tanky a obrana proti nim za světové války.)

Článek podává historickou studii o vývoji použití tanků a obrany proti nim za světové války. Zkušenosti, které autor článku uvádí, jsou velmi poučné pro taktické použití tanků, zvláště však pro nasazení nových válečných prostředků vůbec, aby bylo co nejvíce úspěchů získáno překvapením.

Angličané použili tanků po prvé v září r. 1916, a to předčasně, aby znovu uvedli v pohyb zastavenou ofensivu na Sommě.

Tanků tam bylo použito proti názorům prvního velitele tankových jednotek pplk. Martela, který doporučoval počkat s jich nasazením dotud, až budou k dispozici masy tanků, což mohlo být teprve na jaře 1917.

Návrh správně odůvodňoval, že použití malých sil tanků by bylo předčasné za předpokladu, že: překvapení s novým bojovým prostředkem se dosáhne jen jednou, zvláště pak vzhledem na slabý pancíř tanku obrana získá při dalším použití převahu nad tankem. Nutno zkrátit dlouhou dělostřeleckou přípravu, neboť prozrazuje útočný úmysl a činí terén pro tanky těžko sjízdným.

Předpoklady, k nimž anglické vrchní velení nepřihlédlo, se splnily. Němci skutečně po prvním překvapení lehce zorganizovali obranu a proti slabě pancéřovaným tankům získali převahu. Tyto laciné úspěchy, kterých Němci dosáhli v obraně, ukolébaly německé hlavní velitelství. Počalo význam tanků přehlížet a zanedbalo jejich vývoj pro německou armádu.

Za těchto okolností dochází k bitvě u Cambrai, která počala 20. listopadu 1917. Přes to, že německé hlavní velitelství bylo upozorněno na přítomnost tanků a dovědělo se o přípravách bitvy, dosáhli Angličané první den značných úspěchů.

Bitva je zajímavá tím, že Angličané v ní po prvé použili tanků v masách, aniž je rozdělili vyšším jednotkám, dále, že zkrátili dělostřeleckou přípravu, čímž překvapili německé obránce, skryté v úkrytech.

V bitvě bylo použito 3 tankových brigád po třech praporech, celkem asi 378 tanků. 98 tanků bylo určeno k zásobování pohonnými hmotami vzhledem na tehdejší

malý akční radius vozidel (asi 24 km). Příčiny toho, že úspěch bitvy u Cambrai nevedl k úplnému prolomení fronty, sluší hledat v tom, že: Angličané byli sami značným úspěchem překvapeni, takticky založili manévr na zkušenostech z předchozích bitev, t. j. dali útočnému sledu blízké cíle, prováděli systematické překračování zadními sledy bez ohledu na bojovou schopnost neochromeného prvního sledu.

Tím byly zbytečně zasazeny již první den zálohy, jichž se pak nedostávalo druhý den ofensivy k využití úspěchu, nehledě k ztrátě drahocenného času zbytečným překračováním prvních sledů.

Druhý den bitvy byl rozdroben anglický nápor na místní útoky, k jichž podpoře byl tankový sbor opět rozdělen jednotlivým vyšším jednotkám.

Tím získali Němci čas k přísunutí posil, k ucpání průlomu a k technické organizaci obrany proti útočné vozbě.

Anglické ztráty první den bitvy činily asi 50 tanků. Byly způsobeny blízkou dělostřeleckou obranou za útoku na dělostřelecká palebná postavení, tedy již po rozvrácení německé pěchoty.

Teprve po zažitých překvapeních počínají Němci improvizovat prostředky proti ÚV, předsunutými děly. V dalším průběhu bitvy se osvědčilo nechat tanky projet do vlastního obranného postavení, avšak přibít je doprovázející pěchotu k zemi bočnými kulometnými palbami. Osamoceným tankům, zvláště když vnikly do osad, byly způsobeny těžké ztráty bojem zblízka, díky pasivním a aktivním prostředkům obrany. Zato tanky, které pronikly ve volném prostranství dosáhly značných úspěchů, nehledě k jejich osamocení.

Anglické počáteční úspěchy však byly vyrovnány německými protiútoky. Ty se podařily proto, že Angličané nestáhli po prvních úspěších zpět své tanky, aby jich po reorganizaci znovu použili k odrazení německého protiútku napadením pěchoty ve volném terénu.

Poučení z bitvy u Cambrai možno shrnout:

pro Angličany poznatkem, že pěchota není schopna pokračovat v útoku bez podpory tanků, ukázalo se nutným zavést dva typy tanků, a to těžký k provedení průlomu a lehký k využití úspěchu. Lehký tank měl být rychlý a mít akční radius alespoň 100 km.

Pro Němce se ukázalo, že tanky, je-li jich použito v mase, mohou dosáhnout pozoruhodných úspěchů. Německé velení se rozhodlo uspišit výrobu tanků. V boji zblízka, zvláště v osadách, ukázala se převaha obránce, jestliže vhodně kombinoval pasivní a aktivní prostředky proti ÚV. Pěchotu nutno vybavit zvláštními zbraněmi proti ÚV. Bylo stanoveno dát každému pěšímu pluku baterii doprovodných děl. Při volbě obranného postavení dát přednost terénu nevhodnému pro pohyb tanků.

Tak dochází k třetí etapě na jaře r. 1918. Anglický sbor útočné vozby dosáhl počtu 13 praporů. V očekávání německé ofensivy byly rozděleny prapory na celé frontě, aby podporovaly protiútoky záloh. Tím byly roztrženy síly a v prvním údobí německé ofensivy se dosáhlo jen místních úspěchů při protiútocích, vedených za boje o hlavní obranné postavení.

Za anglického ústupu později vynuceného nestačily tanky pěchotě a dokonce pro nedostatek pohonných hmot byli Němci buď zajaty nebo zničeny, takže anglický sbor útočné vozby přestal existovat.

V tomto údobí také již Němci použili svých tanků. Akce se projevily vzájemným soubojem tanků, při čemž se uplatnila převaha těžších a lépe vyzbrojených tanků anglických. Německá doprovodní děla, přidělená pěchotě, se neosvědčila, neboť nestačila následovat útočící pěchotu.

V květnu se objevují na bojišti též nové tanky francouzské, typu Renault, úspěšně nasazené u Soissonu, nejdříve průběhem francouzské defensivy, hlavně

však během francouzské protiofensivy. V ní jich bylo použito v hojném počtu a byly rozděleny jednotlivým armádám takto: 10. armádě, která vedla hlavní nápor, bylo přiděleno 346, sousední 6. armádě 147 tanků. Dalších 135 tanků bylo rozděleno 9. a 5. armádě.

Francouzská protiofensiva byla zahájena 18. VII. Díky tankům dobyla 10. armáda značných úspěchů proražením německého obranného postavení a donutila německé velení k nasazení záložních divisí, připravených pro ofensivu u Remeše. To, že se Němcům podařilo těmito zálohami ucpat již první den průlom a poměrně klidně zorganizovat nové obranné postavení, nutno přičíst zastavení pohybu francouzské pěchoty, nutnému k přemístění dělostřelectva, jakož i pozdnímu nasazení tanků k využití úspěchu a k napadení německých záloh ve volném terénu.

6. francouzská armáda neměla první den ofensivy většího úspěchu. Příčiny vězely i v tom, že její velitel rozptýlil tanky na jednotlivé sbory, a tím zeslabil jejich údernou sílu.

Přes to však úspěch z 18. VII. mohl skončit pro Němce katastrofou, kdyby byla 10. armáda disponovala všemi tanky, které byly rozděleny armádám, t. j. 625 místo 346. Ukázalo se, že se rozptýlené prostředky u jiných armád vůbec neuplatnily pro zdárný průběh protiofensivy. 10. armáda by byla mohla vytvořit větší tankové zálohy a použít jich včas k důraznému využití úspěchu.

Pozoruhodné jsou francouzské ztráty, které u 10. a 6. armády činily 62 tanků. Ve srovnání s vyraženými německými děly přišla 4 děla na 1 tank.

V létě 1918 dochází k menším bojovým akcím, z nichž pozoruhodný je výpad na Sommě provedený 5. července 1918 šesti australskými prapory za podpory 60 tanků. V této bitvě se projevuje těsná spolupráce tanků s pěchotou. Ta byla předem za frontou pečlivě cvičena. Stanoveného cíle bylo všude dosaženo.

Průběh bitvy ukázal správný vývoj otázky taktického použití tanků v armádě anglické a naopak nedostatečné pokroky Němců v obraně a vývoji zbraní proti ÚV.

Díky tankům podařily se i francouzské výpady proti předmostí v Moraul 12. a 23. července.

Bojovou aktivitu přejímají v této době definitivně již armády dohodové.

Jako první akce většího stylu byla bitva, jejímž cílem bylo zajištění Amiensu. Byla zahájena 8. srpna 1918. Zúčastnily se jí se strany Anglie III. sbor, australský sbor, kanadský sbor, v záloze jezdecký sbor a francouzský XXXI. sbor. Celkem: 16 divisí pěších a 3 divise jezdecké. Z celkového počtu bylo 8 divisí, zvláště pak III. sbor, značně vyčerpáno. Angličané nasadili 9 praporů těžkých tanků (360) a 2 prapory středních tanků (96), Francouzi 2 prapory lehkých tanků (90). Přípravy k bitvě byly účelné. Aby bylo dosaženo překvapení, využilo se s úspěchem zkušeností z německých předchozích ofensiv. Přípravy akce byly maskovány fingovanými ofensivními přípravami v prostoru Kemmelu. Přední útočný sled měl bezohledně útočit za pomoci tanků do hloubky bez ohledu na sousedy a čištění. Spolupráce pěchoty a tanků byla předem cvičena. Jezdecku byly přiděleny k využití úspěchu veškeré střední tanky. Dělostřelectvo podporovalo tanky pohyblivou palebnou přehradou a činností protibaterijní.

Stanoviště zbraní proti ÚV. měla být umlčena i leteckým bombardováním a zamlčením.

Tanky měly napadnout a rozpráshit přiváděně zálohy a za spolupráce s letectvem energicky je pronásledovat.

Instrukce tedy vydané plně připomínají dnešní zásady pro použití tanků.

Angličané se však v svůj neprospěch nedovedli zhostit zvyku systematického vedení bitvy. Nařizeno opět předem střídání jednotek na postupných cílech bez ohledu na situaci a ztráty. Tato okolnost dříve byla jednou z příčin neúspěchu u Cambrai.



Dále tankové jednotky byly à priori rozděleny jednotlivým sledům, tudíž rozptýlení sil na újmu úderu.

Těžké tanky měly malý akční radius, střední dosáhly již akčního radia 100 km.

Anglické tanky měly vyrazit s pěchotou v hodinu H, takže dělostřelecká příprava mohla být zkrácena. U Francouzů vzhledem na špatnou sjízdnost a překročitelnost v zákopovém systému tanky Renault měly být nasazeny teprve v druhém údobí po dobytí německého obranného postavení. Proto pro první údobí tam bylo nutno prodloužit dělostřeleckou přípravu. Tak vyrazila pěchota A. a F. s časovým rozdílem asi 45 minut.

Němci mohli čelit útoku 8 divisemi v obranném postavení a 6 divisemi záložními. Tyto jednotky byly však předchozími bitvami značně vyčerpány; měly neúplné počty bojovníků i materiálu. Také jejich morální síla byla již podlomena.

Němci přes náznaky, které prozrazovaly přítomnost tanků, neučinili zvláštního opatření proti tomuto nebezpečí.

Vojska v postavení PS. byla vybavena protitankovou puškou 13 mm a v každé divisní oblasti byla 2—4 děla určena proti tankům, byly však umístěny tak vzadu, že nemohly včas zasáhnout na podporu pěchoty v hlavním obranném postavení.

## Literární přehled.

Berthold Jacob: **Nové německé vojsko a jeho vůdcové.** Český překlad Petr Bok. Vydalo nakladatelství Index v Olomouci 1937, str. 139, za 24.— Kč.

Loňského roku na podzim vydalo pařížské Editions du Carrefour čtvrtý svazek publikací o německém zbrojení pod titulem „Das neue deutsche Heer und seine Führer“. Jako autor této publikace je uváděn známý novinář Berthold Jacob. Předchozí publikace byly „Hitler treibt zum Krieg“, „Hitlers Luftflotte startbereit“ a „Hitlers motorisierte Stossarmee“, autorem prvních dvou svazků byla uváděna Dorothy Woodman a autorem třetího svazku pak byl označen A. Müller. Obsah těchto tří svazků nasvědčoval tomu, že jich autorem jest jedna a táž osoba, a že je to vojenský odborník. Poslední publikace, pojednávající o nové německé armádě, je daleko nižší úrovně než předchozí; je psána sice jistě na podkladě určitých informací vojenských odborníků, ovšem slohem novinářským, jak to potvrzuje i autor předmluvy „Lego“ k českému vydání. I obsahově je daleko nespolehlivější než předchozí publikace, uvádějíc zejména řadu údajů, které jednak jsou již zastaralé, jednak neodpovídají skutečnosti. Český překlad publikaci jen znehodnotil, neboť odborné výrazy vesměs násilným překladem zcela překroutil a dal jim jiný význam. To nemůže omluvit poznámka překladatele, že si nekladl za úkol převést originál do československé vojenské terminologie, neboť všechny výrazy lze tak přeložit, aby vystihovaly původní termín a při tom odpovídaly naší odborné terminologii. Kromě toho překlad četných výrazů

svědčí o tom, že překladatel je ve vojenských věcech laik. K některým překladovým a věcným chybám se ještě vrátím. To-li bych chtěl říci o formální stránce knihy samé i českého překladu.

V úvodních kapitolách zabývá se autor budováním německé branné moci na základě ustanovení versailleské smlouvy, dále nástinem dějin pruskoněmecké armády a konečně změnami (chybně přeloženo obratem) ve vojenském zřízení.

Dnešní německé armádě a jejímu složení a organizaci je v překladu věnována strana 29 až 56 v části nadepsané „Organisace branné moci podle zákonů z roku 1935“. V kapitole „Říšské ministerstvo války“ opominul autor zdůraznit při zmínce o t. zv. Wehrmachtamt (chybně v překladu uveden jako úřad pro brannou moc), že jde o úřad společný všem třem složkám německé branné moci, pozemní armádě, letectvu a námořnictvu. Tento úřad odpovídá asi presidiu našeho ministerstva národní obrany. Organisačně zahrnuje tento úřad oddělení zpravodajské (tuzemsko a cizina) s tiskovým referátem, justiční, rozpočtové a pro obranu státu a Wehrmachtakademii (asi jako náš kurs pro vyšší velitele). Složení autorem uvedené není úplné. V překladu jsou jednotlivé výrazy překládány otrocky. Vždyť je možno všechny názvy odborů německého říšského ministerstva války přeložit odpovídajícími názvy odborů našeho MNO. Tak Allgemeines Heeresamt je přece všeobecný odbor, Heerespersonalamt je osobní odbor, Heereswaffenamt zbrojní odbor, atd. Výraz „Wehrersatzwesen“ je přeložen „armádní záloha“,